

Moške spolne celice so semenčice. Nastanejo v modih. Ženske spolne celice so jajčeca. Nastanejo v jajčnikih. Združitev jajčeca in semenčica se imenuje OPLODITEV, celica pa SPOJEK. Čas od oploditve do rojstva se imenuje NOSEČNOST. Plod v materinem trebuhu po POPKOVINI prejema hrano in kisik. Po rojstvu je otrok novorojenec in je še več let odvisen od mame in očeta. Za čas otroštva je značilna hitra rast telesa. Potem postane dojenček malček.

Med 10. in 12. letom dekleta vstopijo v obdobje PUBERTETE. Pri fantih se to obdobje začne kakšno leto kasneje. To je obdobje spolnega dozorevanja, ko se iz otroka razvije odrasla oseba. Dekletom se povečajo prsi, pojavijo se dlavičice okoli spolovila in pod pazduho, na obrazu se pojavijo mozolji. Fantom se razvijejo spolni organi, pojavi se poraščenost pod pazduho, po obrazu in okoli spolovila. Njihov glas postane nižji.

LJUDJE SE RODIMO

Obtočila sestavljajo srce, žile in kri. Skrbijo za prenos snovi po telesu. Kri prinaša celicam iz tankega črevesa hranilne snovi, iz debelega črevesa tekočino in iz pljuč KISIK.

Poznamo več vrst žil. Poimenujemo jih po tem, ali tečejo stran od srca ali proti srcu. Odvodnice so žile, ki prenašajo kri od srca v različne dele telesa. Dovodnice so žile, ki prenašajo kri do srca. Lasnice so najštevilnejše in najtanjše žile, skozi katere prehajajo snovi. Do celic ali pa v kri. Srce je mišica, ki deluje neodvisno od volje. V notranjosti je votlo in razdeljeno na dve Polovici. S krčenjem potiska kri po telesu. Ritmično krčenje in sproščanje srčne mišice imenujemo srčni utrip. Ko srce preneha delovati, nastopi smrt.

OBTOČILA

Ko skozi nos ali usta vdihnemo, pride zrak iz okolice po sapniku v pljuča. Ta so sestavljena iz levega in desnega pljučnega krila. Cevke, po katerih potuje zrak, se končajo s pljučnimi mešički. Obdajajo jih krvne žile – lasnice. Skozi lasnice preide iz krvi v pljuča ogljikov dioksid, iz pljuč v kri pa kisik, ki se po krvnih žilah prenese do vseh celic v telesu. V zraku, ki ga vdihnemo, je več kisika kot v zraku, ki ga izdihnemo, zato pa je v izdihanem zraku več ogljikovega dioksida. Izmenjavo plinov v pljučih imenujemo prezračevanje pljuč.

DIHALA

Hrana se med potovanjem po prebavilih razgradi v delce, ki so tako majhni, da lahko s krvjo potujejo do celic. Hrana potuje iz ustne votline v požiralnik, skozi želodec, tanko črevo in debelo črevo. Neprebavljene snovi se iz telesa izločijo v obliki blata.

Zdrava prehrana pomeni, da je hrana raznolika, dnevni obroki pa uravnoteženi. Hrana je rastlinskega ali živalskega izvora. Vsebovati mora vse snovi, ki jih telo potrebuje za delovanje. Te snovi so beljakovine, maščobe, ogljikovi hidrati, vitamini in minerali. Če jemo več, kot telo porabi za rast in delovanje, se redimo. Če jemo premalo, smo podhranjeni.

PREBAVILA

ŽIVČEVJE

Dražljaji iz okolja se po živcih kot vzburjenja prenesejo do možganov. Tam se dražljaji prevedejo in zavemo se sporočila. Možgani, hrbtenjača in živci tvorijo živčevje, ki nadzira delovanje telesa. Dražljaje iz okolja zaznajo čutilnice, ki prenesejo vzburjenje po živcih do možganov. Tam se prevedejo v obliko, ki se je v mislih zavemo.. Za zdravje živčevja poskrbimo tako, da dovolj spimo, se zdravo prehranjujemo in sproščeno živimo. Možgani omogočajo, da se učiš in razmišljaš. So tudi tvoja zavest.

Koža prekriva celotno telo in ščiti notranjost pred vplivi iz okolja. To so lahko vremenski vplivi ali pa različne okužbe in poškodbe. Prepričuje tudi, da bi se telo preveč segrelo ali ohladilo. Iz kože izraščajo pri človeku nohti, lasje in dlake. V koži so žleze znojnice, ki izločajo pot (znoj), in lojnice, ki z lojem mastijo kožo. V njej so tudi čutnice, ki zaznajo dražljaje iz okolja.

KOŽA

Kosti in mišice dajejo telesu oporo, omogočajo pokončno držo, gibanje in mu določajo obliko. Njihova naloga je tudi to, da ščitijo mehke organe v notranjosti telesa.

Premikanje okončin omogočata najmanj dve mišici skupaj s sklepi. Telesne mišice so s kitami pripete na kosti. Za vsak gib okončin potrebujemo najmanj dve mišici. Dve kosti, ki sta povezani s sklepom, mišica potegne drugo k drugi. Mišice se med delovanjem sčasoma utrudijo, med počitkom in spanjem pa se odpočijejo.

Kosti in mišice omogočajo gibanje.

Gibljivost okostja zagotavlja sklepi.

KOSTI IN MIŠICE

CELICE

Človeško telo je zgrajeno iz različnih celic, tkiv in organov. Najmanjše gradbene enote so celice, ki jih s prostim očesom običajno ne vidimo. Opazujemo jih lahko z mikroskopom. Vsi organizmi so zgrajeni iz celic. Verjetno že veš, kje v telesu so pljuča in kje je srce. Srce je organ in pljuča so organ. V telesu je mnogo organov. Posamezni organi, kot so možgani, so sestavljeni iz različnih tkiv, tkiva pa iz celic. Ljudje in vsi drugi organizmi so zgrajeni iz celic.

ČUTILA

IZLOČALA

Čutila so kot most med okoljem in notranjim doživljanjem. Gledamo z očmi, poslušamo z ušesi, vohamo z nosom, okušamo z jezikom, dotike in toploto zaznavamo s kožo. Čutila so sprejemniki dražljajev, ki jih prek živcev pošiljajo v možgane.

Izločala iz telesa izločajo odvečne in odpadne snovi. Naše telo z dihanjem izloča ogljikov dioksid in vodo, s prebavo izloči blato, koža izloča znoj, s sečem mnoge odvečne snovi.

Čutila: nos, uho, oko, jezik in koža.

Čuti: voh, sluh, vid, okus in tip